

LIMC

LAND INFORMATION MANOEUVRE CENTRE

Weekly COVID-19

Week 30, 17 JULI t/m 23 JULI 2020

Inhoud

- 1) Leeswijzer
- 2) Inleiding
- 3) Scenario's Maatschappelijk Kompas
- 4) Actuele Ontwikkeling Maatschappelijk Kompas
- 5) Beoordeling Factoren van Invloed
 - Zorg
 - Burgerschap en Openbare orde & Veiligheid
 - Economie
 - Destabilisering (niet) statelijke actoren en Communicatie & Media
- 6) Significante Gebeurtenissen
 - Europees Nederland
 - Caribisch Nederland
 - Grensgebieden
 - Populaire Europese vakantiebestemmingen
- 7) Tijdlijn Komende Week
- 8) Handelingsperspectief Defensie
- 9) Bijlage scenario's
 - Bijlage I: Beschrijving Factoren van Invloed
 - Bijlage II: Beschrijving Scenario's
- 10) Bronnenlijst Beoordeling Factoren van Invloed

(1) Leeswijzer

In dit product wordt gewerkt met een mate van waarschijnlijkheid in relatie tot de gegeven duiding, conclusies of beoordeling van de factoren van invloed. In de onderstaande tabel is de mate van waarschijnlijkheid toegelicht.

Terminologie	Confidence level
Hoogstwaarschijnlijk	80-90%
Waarschijnlijk	60-80%
Mogelijk	40-60%
Onwaarschijnlijk	20-40%
Hoogst onwaarschijnlijk	0-20%

(2) Inleiding

Dit document tracht een zo volledig mogelijk antwoord te geven op de volgende vragen zoals gesteld vanuit Commandant Landstrijdkrachten (C-LAS):

Hoofdvraag:

Welke effecten in de NLD-samenleving zijn te onderkennen als gevolg van de COVID-19 crisis?

Deelvragen:

1. In hoeverre ontwikkelt COVID-19 zich in EU-NLD in de aankomende zes maanden?
2. In hoeverre beïnvloedt de verspreiding van COVID-19 de vitale infra in EU-NLD in de aankomende zes maanden?
3. In hoeverre beïnvloedt de verspreiding van COVID-19 de maatschappelijke stabiliteit in EU-NLD in de aankomende zes maanden?
4. In hoeverre beïnvloedt de verspreiding van COVID-19 de economische stabiliteit in EU-NLD in de aankomende zes maanden?

Om antwoord te kunnen geven op bovengenoemde deelvragen wordt gebruik gemaakt van het maatschappelijk kompas.

Het maatschappelijk kompas wordt door het LIMC gebruikt om, door middel van ontwikkeling van de factoren, de ontwikkeling binnen de scenario's over tijd te bepalen te volgen en vroegtijdig trends te onderkennen. Elke factor van invloed is onderhevig aan een aantal onderliggende indicatoren. Deze indicatoren worden wekelijks afzonderlijk gewogen waarna er factorintegratie plaatsvindt die de samenhang duidt.

De factoren van invloed zijn waar mogelijk geschaard onder de deelvragen zoals gesteld door C-LAS, aangevuld met 'overige' factoren van invloed die niet onder de assen van het kompas vallen, maar wel een versterkend effect op het geheel aan ontwikkelingen hebben.

Dit document is als volgt opgebouwd. Allereerst worden de factoren van invloed en het scenario geïntroduceerd. Daarna volgt de overkoepelende conclusie met daaronder het dashboard waarop wekelijks verschuivingen per indicator inzichtelijk worden gemaakt. Aansluitend wordt in de beoordeling van de factoren van invloed een verdiepende analyse en argumentatie gegeven van de waargenomen ontwikkelingen per deelvraag. Vervolgens wordt een geografisch overzicht van significante gebeurtenissen in (EU + CARIB) Nederland en de grensgebieden van EUR Nederland gegeven. Afsluitend wordt een vooruitblik gegeven van opkomende evenementen. Daarbij wordt tevens handelingsperspectief aan C-LAS geboden wat gebaseerd is op de meest recente ontwikkelingen op het gebied van COVID-19 in Nederland.

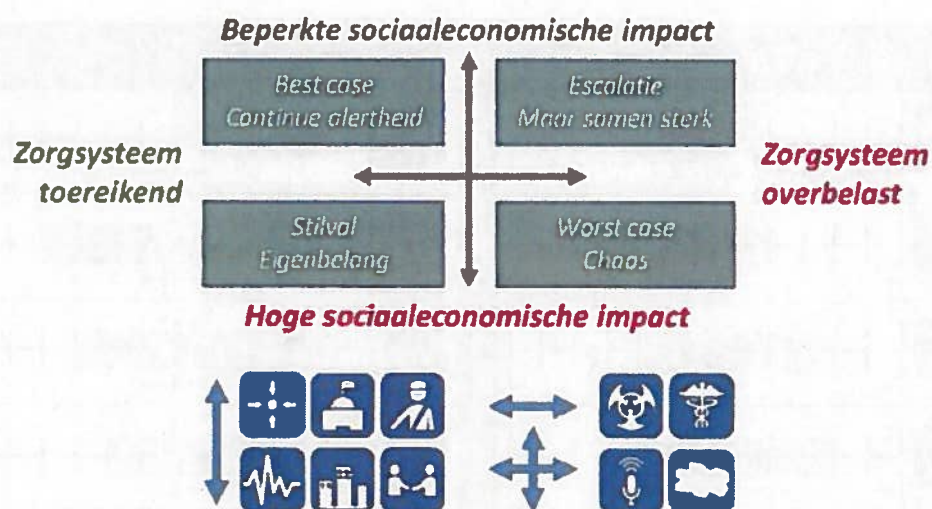

(3) Scenario's Maatschappelijk Kompas

Factor		Factor	
	1. Virus		6. Vitale infrastructuur
	2. Zorg		7. Economie
	3. Continuïteit van bestuur		8. Destabilisering (niet) statelijke actoren
	4. Openbare orde & Veiligheid		9. Communicatie & media
	5. Burgerschap		10. Meteo, evenementen & incidenten

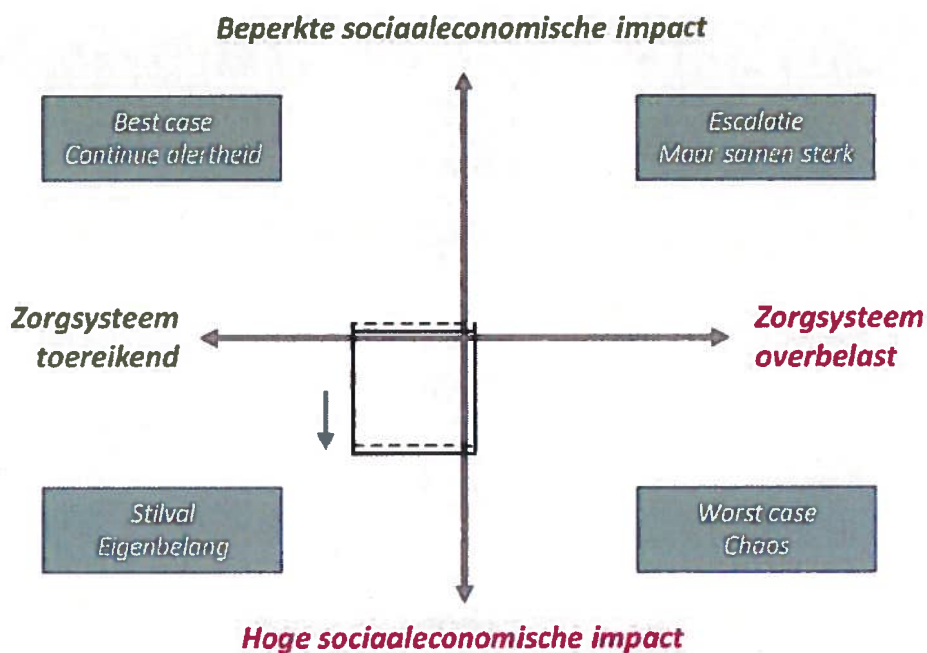
Het LOT-C heeft tien (10) primaire factoren van invloed geïdentificeerd. Op de assen van het maatschappelijk kompas staan de twee (2) factoren van invloed die de grootste impact hebben. Op de horizontale as staat de impact van COVID-19 op de zorg. Op de verticale as staat de sociaaleconomische impact weergegeven. Op basis van de vier (4) kwadranten kunnen vervolgens scenario's gebouwd worden.

Voor verdere beschrijving zie bijlage : scenario's

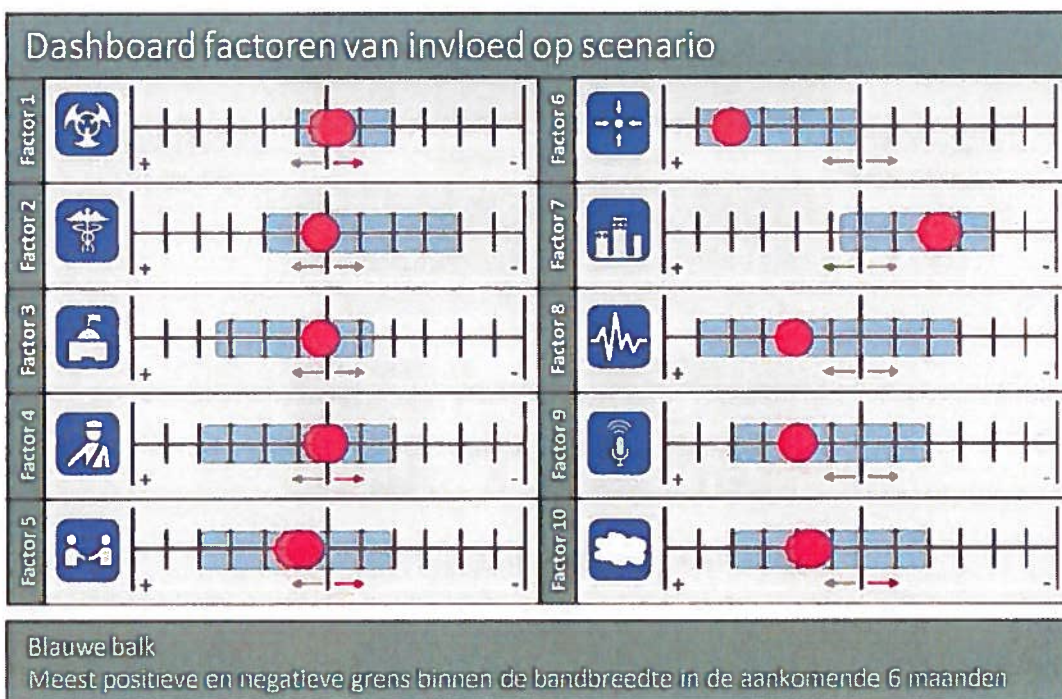

(4) Actuele Ontwikkeling Maatschappelijk Kompas

Conclusie

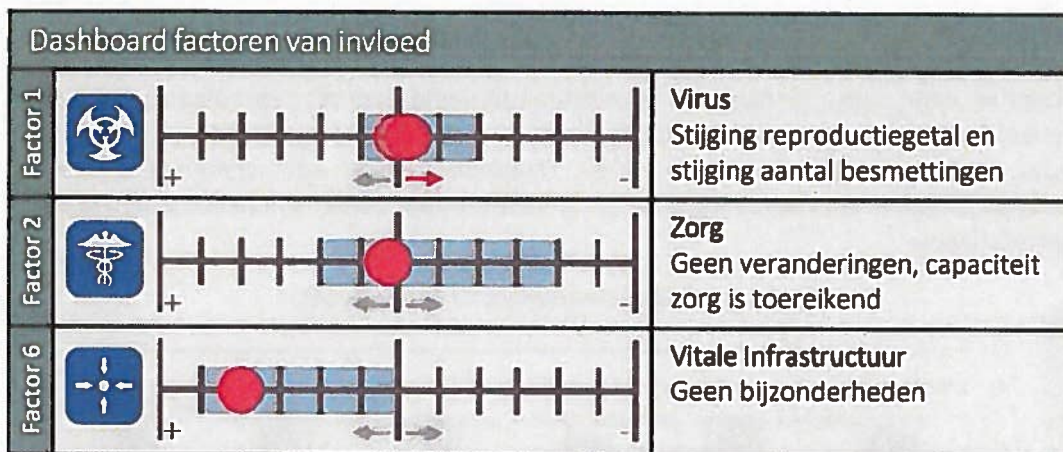
Gebeurtenissen van deze week hebben geleid tot een verslechtering van de factoren Burgerschap en Openbare orde & Veiligheid. Dit is terug te zien in de verschuiving in het scenario over de verticale as 'sociaaleconomische impact'. De toename van COVID-19 besmettingen heeft vooralsnog geen invloed op de capaciteit van het zorgsysteem, daarmee is het zorgsysteem nog steeds toereikend.

(5) Beoordeling Factoren van Invloed

Zorg

Highlights

- De schommeling van het reproductiegetal houdt aan. Het reproductiegetal is deze week gestegen tot boven de signaalwaarde van 1. Het is mogelijk dat, indien deze trend doorzet, een stijging van het aantal uitbraken niet beheersbaar blijft;
- Het is mogelijk dat de verdubbeling van het aantal geconstateerde besmettingen het gevolg is van het gestegen reproductiegetal. Echter, het is ook mogelijk dat deze stijging is toe te schrijven aan het toegenomen aantal testen dat is afgenomen t.o.v. vorige week. Het percentage aantal positief geteste personen is ook met 2/3 toegenomen;
- De lage testbereidheid onder Nederlanders kan er toe leiden dat het intomen van een uitbraak wordt bemoeilijkt. Hierdoor is de kans dat het virus zich verder verspreidt en het aantal besmettingen toeneemt ook groter;
- Overheidsinstanties geven aan dat de stijging nog geen reden is om de maatregelen aan te scherpen. Er wordt hooguit gekeken of een lockdown op regionaal of lokaal niveau noodzakelijk is. Hierdoor zal de impact op de maatschappij van COVID-19 maatregelen beperkt blijven;
- Beschikbaarheid van voldoende opgeleid en inzetbaar personeel blijft een punt van zorg. Al keert de reguliere zorg weer terug naar het normale niveau;
- Mogelijke COVID-19 vaccins bevinden zich in verschillende teststadia. De eerste resultaten van een door Nederland aangekocht vaccin zijn veelbelovend.

Vooruitblik

Zowel overheidsinstanties als deskundigen geven aan dat de huidige situatie zorgwekkend is en doen een beroep op de Nederlandse bevolking om strikter om te gaan met de nalevingsmaatregelen. Ook zijn er steeds meer deskundigen die het belang van het dragen van een mondkapje benadrukken.

Het is onwaarschijnlijk dat het kabinet deze week gaat acteren op de recente stijging van het aantal besmettingen. Dit komt mede omdat de stijging nog niet geleid heeft tot een belasting op het zorgsysteem. Desondanks ontstaat er nu steeds meer discussie over de aanpak van de situatie zowel op politiek gebied als in de samenleving. Wanneer het reproductiegetal en het aantal besmettingen volgende week weer stijgt, leidt dit mogelijk tot een nieuwe samenkomst van het crisisberaad met daaropvolgend mogelijk een aanscherping van de maatregelen, zoals het dragen van een mondkapje.

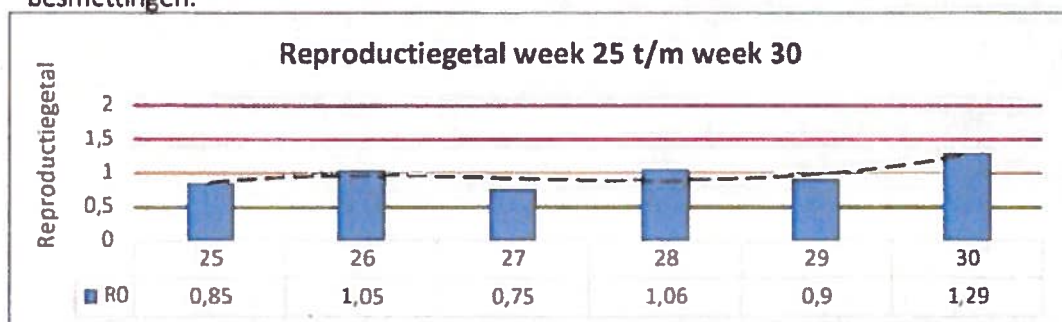
(5) Beoordeling Factoren van Invloed

Zorg

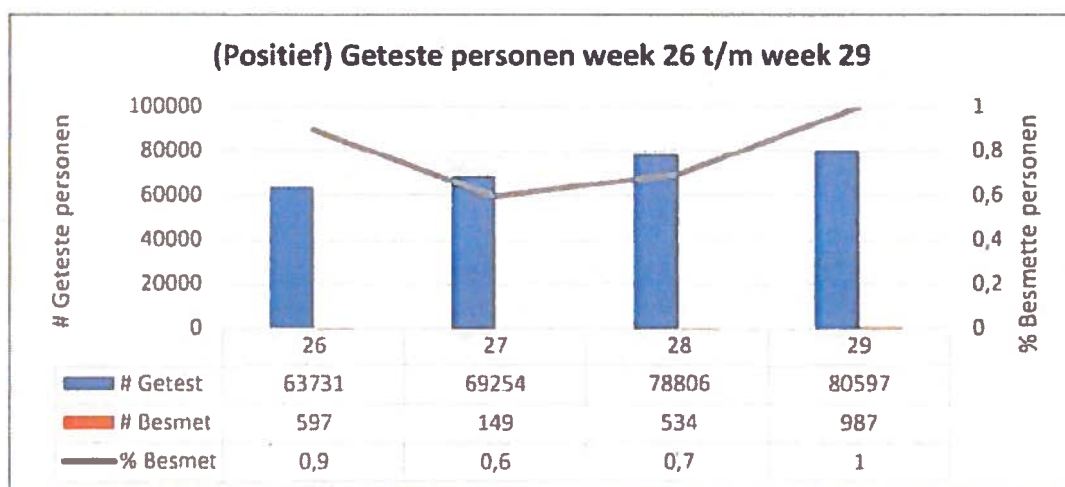
Toelichting

Ontwikkelingen virus

Voor het eerst sinds 15 maart jl. ligt de breedte van het reproductiegetal (R_0) geheel boven de signaalwaarde van 1, meldt het RIVM. Het reproductiegetal is deze week gestegen van 0,9 naar 1,29. Daarmee houdt de schommeling van reproductiegetal aan. Het is mogelijk dat dit leidt tot een toename in het aantal nieuwe besmettingen.

Het aantal nieuwe besmettingen t.o.v. vorige week is tevens bijna verdubbeld. Vorige week werden er 534 besmettingen geconstateerd en deze week 987. Deze stijging is deels te verklaren, doordat er meer getest is afgelopen week. Echter, het aantal positief geteste personen is ook gestegen van 0,6% naar 1%. Deze ontwikkeling duidt op een absolute toename van de verspreiding van COVID-19. De stijging in het aantal besmettingen is met name zichtbaar in Zuid-Holland, Noord-Holland en Zeeland en West-Brabant. Echter, zolang de besmettingen in zogeheten besmettingsclusters blijven plaatsvinden (huishoudelijke setting, bedrijven, verpleeghuizen, etc.) is de stijging in het aantal besmettingen niet direct zorgwekkend. Wel is het belangrijk dat de Nederlandse bevolking zich houdt aan de nalevingsmaatregelen en zich laat testen in het geval van klachten, om zo verder verspreiding van het virus te voorkomen.

(5) Beoordeling Factoren van Invloed

Zorg

Toelichting

Invloed op de maatschappij

Meerdere overheidsinstanties noemen de stijging van het aantal besmettingen zorgwekkend, geven waarschuwingen af en doen een beroep op de Nederlandse bevolking om strikt om te gaan met de nalevingsmaatregelen. Ook de [REDACTED] [REDACTED] tijdens een persconferentie op woensdag 22 juli jl. het belang van naleving. Indien Nederlanders hier gehoor aan geven is het mogelijk dat het aantal besmettingen weer gaat dalen. Echter, het is ook mogelijk dat vanwege de gemiddelde incubatietijd van COVID-19, volgende week eerst een nieuwe stijging in het aantal besmettingen zichtbaar wordt. Vanwege de huidige toename van het aantal besmettingen pleiten steeds meer deskundigen voor het dragen van een mondkapje. In Nederland is het vooralsnog alleen verplicht om in het OV mondkapjes te dragen. Echter, in veel landen in Europa is het dragen ook al verplicht in winkels en het uitgaansleven. Enkele bedrijven in Nederland verplichten al hun klanten tot het dragen.

Zorgsysteem

De zorgcapaciteit wordt op dit moment niet aangetast door de stijging van het aantal besmettingen. Afgelopen week zijn er 19 patiënten opgenomen in het ziekenhuis met COVID-19. Dat is een geringe toename van 3 patiënten in vergelijking met vorige week en daarmee blijft de belasting op de zorg laag en is het zorgsysteem toereikend genoeg om deze patiënten op te vangen.

Ondanks dat het zorgsysteem nog toereikend is, uiten meerdere overheidsinstanties wel hun zorgen over de stijging en roepen zij iedereen in Nederland op tot extra alertheid. Zo geeft onder andere de Tweede Kamer aan bezorgd te zijn en is er een politieke partij die oproept tot het houden van een nieuwe persconferentie door de [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]. Daarnaast heeft ook het veiligheidsberaad aangegeven de situatie zorgwekkend te vinden, maar verwachten zij niet dat dit zal leiden tot een landelijke lockdown, hooguit op regionaal of lokaal niveau.

Een positieve ontwikkeling is dat de Nederlandse Zorgautoriteit heeft aangegeven dat de ziekenhuiszorg en geestelijke gezondheidszorg weer richting het normale niveau gaat. Niet alle zorg wordt ingehaald, maar er is weer ruimte voor minder urgente zorg.

Ontwikkelingen vaccin

De eerste testresultaten van het Oxford-vaccin, dat ontwikkeld wordt in Oxford en door Nederland is aangekocht, zijn veelbelovend. Nederland heeft in juni jl. samen met Frankrijk, Italië en Duitsland 300 tot 400 miljoen doseringen gekocht. Het Oxford-vaccin bevindt zich momenteel in de derde fase en de eerste onderzoeksresultaten laten zien dat het Oxford-vaccin het immuunsysteem goed lijkt aan te sturen. Het aantal bijwerkingen als gevolg van het vaccin zijn volgens de onderzoekers aanvaardbaar. Het gaat dan vooral om lichte en met behulp van paracetamol snel verdwijnende klachten zoals hoofdpijn, vermoeidheid en pijn op de plaats van injectie.

Op dit moment zijn er minstens 163 potentiële COVID-19 vaccins in ontwikkeling, waarvan er op dit moment 23 op vrijwillige proefpersonen wordt getest. Naast het Oxford-vaccin bevindt alleen het Chinese vaccin zich ook in de derde fase.

(5) Beoordeling Factoren van Invloed

Burgerschap en Openbare orde & Veiligheid

Dashboard factoren van invloed op zorg		
Factor 3		Continuïteit van bestuur Geen significante veranderingen waargenomen
Factor 4		Openbare orde & Veiligheid Drukker op straat, incidenteel wordt Ingegrepen
Factor 5		Burgerschap Aanhoudende verminderde naleving maatregelen
Factor 10		Evenementen en meteo Meer illegale feesten en vakanties zorgen voor drukte

Highlights

- De naleving van maatregelen en adviezen blijft zich negatief ontwikkelen. Het wordt drukker op openbare plekken in Nederland, met name door de aanvang van de vakantieperiode. Dit is zichtbaar in de toename van dagjesmensen en toerisme;
- Met name in de stedelijke horeca, waar alcohol de inachtneming van afstandsregels doet verslappen, was en blijft de naleving steeds verder te zoeken;
- Demonstraties hebben niet meer de omvang en impact van enkele weken geleden (Den Haag; Viruswaanzin/Amsterdam; BLM), waardoor verspreiding via die wijze uitblijft;
- Grenspassages (snelweg) zijn weer op het niveau van vóór de uitbraak van COVID-19. Gebruik van het OV blijft stijgen, evenals de verkeersdrukke.

Vooruitblik

Experts hebben in toenemende mate kritiek op (regionale) overheden om maatregelen te nemen tegen de verder stijgende besmettingscijfers, ondanks dat deze verhogingen werden verwacht. Het is mogelijk dat dit leidt tot spanningen in de samenleving en in het publieke debat, wanneer er een discrepantie ontstaat tussen het advies van experts enerzijds en de vermeend afwachtende houding van de (rijks)overheid anderzijds.

Er staan geen grote demonstraties (>250 personen) ingepland die verder bijdragen aan veranderende sentimenten aangaande de continuïteit van bestuur.

Lokale overheden zullen waarschijnlijk COVID-19 maatregelen aankondigen op drukke plekken om verspreiding te voorkomen, zoals een mondkapjesplicht of looproutes.

Met het aanstaande wisselvallige weer is het lastig in te schatten of de maatregelen dit weekend beter nageleefd zullen worden.

(5) Beoordeling Factoren van Invloed

Burgerschap en Openbare orde & Veiligheid

Toelichting

Maatregelen

Naleving van de COVID-19 maatregelen laat al enkele weken een dalende trend zien volgens de veiligheidsregio's. Dit blijkt onder meer uit gegevens uit de Nalevingsmonitor. Daarnaast is er in diverse media gesproken over het instellen van eenrichtingsverkeer en het verplichten van mondkapjes in winkelstraten. Het Veiligheidsberaad concludeert dat supermarkten drukker worden doordat mensen tegelijkertijd winkelen.

Afgelopen weekend liet ook een stijging zien van (met name Duitse) toeristen in de grote steden. Omdat buitenlandse toeristen vaak niet of slecht bekend zijn met de Nederlandse maatregelen leidt dit tot een verdere verslapping van de naleving.

Het draagvlak voor COVID-19 maatregelen onder de Nederlandse bevolking is stabiel, blijkt uit onderzoek naar de impact van overheidscommunicatie. Echter, uit dit onderzoek blijkt ook dat mensen laks worden in de naleving van deze maatregelen bij intensiever sociaal contact.

Infra

Het feit dat er afgelopen week significant meer besmette passagiers (29 tegenover 17) via Schiphol zijn binnengekomen, laat zien dat de infrahubs nog steeds een internationale bron van COVID-19 besmettingen kunnen zijn. De openbare orde en veiligheid is hierdoor echter niet in het geding. Ook het aantal OV-check ins blijft stijgen ten opzichte van de weken ervoor. Vanwege de vakantieperiode wordt wel een daling van het aantal OV-reizigers verwacht.

Events

Het boerenprotest van 22 juli jl. heeft, ondanks enkele duizenden aanwezigen, niet geleid tot ongeregelheden. Er hebben de afgelopen week verder geen grootschalige events plaatsgevonden die de verspreiding van het virus hebben doen versnellen.

(5) Beoordeling Factoren van Invloed

Burgerschap en Openbare orde & Veiligheid

Toelichting

Meteo

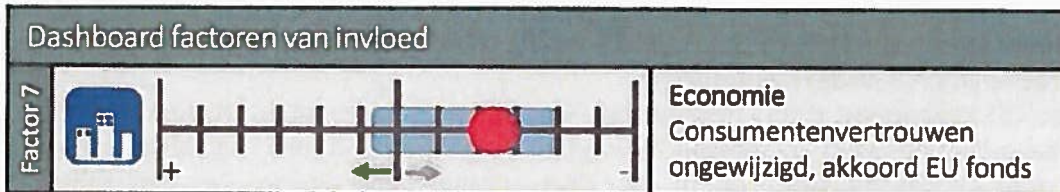
Het mooie weer van afgelopen weekend zorgde voor een drukte in de Nederlandse binnensteden. Een toename van toeristen uit omliggende landen en dagjesmensen zorgde met name de grote steden problemen bij het handhaven van de COVID-19 maatregelen. Met name in de Amsterdamse binnenstad leverde dit handhavingsproblemen op, waarop de gemeente besloot in te grijpen.

Meteo	Vrij 24-07	Za 25-07	Zo 26-07
Temperatuur	14° / 22°	23° / 13°	21° / 16°
Zonneschijn (%)	20%	20%	30%
Neerslag (mm)	<small>Drukke Middag Avond</small> 50% / 1-2mm	<small>Drukke Middag Avond</small> 80% / 2-4mm	<small>Drukke Middag Avond</small> 90% / 4-11mm
Beschrijving + weercijfer	Bewolkt en af en toe een bui. Later opklaringen 8	Overwegend bewolkt, evt. onweer 6	Opklaringen maar kans op een bui 7
Implicaties → Virusverspreiding → Burgerschap	<p>Het is waarschijnlijk dat vanwege het wisselvallige zomerweer voor aankomend weekend minder mensen sociale activiteiten buiten opzoeken. Hierdoor is het echter mogelijk dat evenementen naar binnen verplaatst worden waar het risico op besmetting hoger is.</p> <p>Het is waarschijnlijk dat de naleving van overheidsmaatregelen beter kan worden gewaarborgd, doordat het voor burgers minder aantrekkelijk is om bijvoorbeeld naar het strand, een Waddeneiland of binnenstad te gaan.</p>		

(5) Beoordeling Factoren van Invloed

Economie

Highlights

- Nederlands consumentenvertrouwen is nauwelijks veranderd ten opzichte van voorgaande maand;
- Onderling vertrouwen tussen banken blijft gehandhaafd;
- Geanticipeerde faillissementsgolf blijft ook deze week uit. In week 29 werden 57 bedrijven failliet verklaard. Dat zijn 7 gevallen minder dan vorige week en 15 gevallen minder dan in dezelfde periode van 2019;
- Akkoord EU COVID-19 steunfonds ter waarde van €750 miljard.

Vooruitblik

Het is waarschijnlijk dat, als gevolg van COVID-19, het aantal werklozen en faillissementen de komende weken zal toenemen. Momenteel is de werkloosheid 4,3%. Hoewel de werkloosheid nog onder de 8% van 2014 ligt, stijgt de werkloosheid nu sneller dan toen het geval was. De vakbond CNV zegt signalen van ondernemers te krijgen dat zij zich voorbereiden op grootschalige reorganisaties. Dat zou betekenen dat een nieuwe ontslagronde in het verschiet ligt.

Het feit dat het aantal faillissementen deze week lager is dan de week ervoor komt waarschijnlijk doordat ondernemers met behulp van steunmaatregelen (NOW 2.0, TOFA, TOZO) langer het hoofd boven water kunnen houden.

Tevens is het mogelijk dat met het groeiende aantal lokale COVID-19 uitbraken in het buitenland, de import/export sector extra geraakt zal worden als gevolg van lokale transportbeperkingen. Uitbraken in Duitsland, goed voor 23% van Nederlandse goederenexport, en België, 10% van de Nederlandse goederenexport, zijn hierin in het bijzonder van belang.

(5) Beoordeling Factoren van Invloed

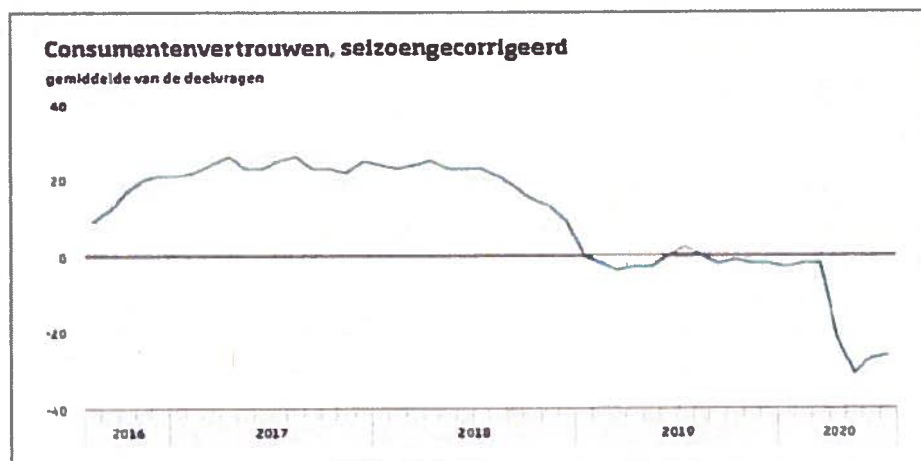
Economie

Toelichting

Nederlands consumentenvertrouwen

Het CBS rapporteert deze week dat het Nederlandse consumentenvertrouwen in de maand juli nauwelijks is gestegen ten opzichte van de maand juni. In juni kwam het consumentenvertrouwen uit op -27. Deze maand staat dit op -26, een lichte verbetering van het sentiment. Ondanks de sombere stemming ligt het consumentenvertrouwen ver af van het historisch dieptepunt wat bereikt werd in 2013 toen het CBS een waarde van -41 rapporteerde.

In de berekening van het consumentenvertrouwen door het CBS wordt o.a. de koopbereidheid van de consument meegenomen. Voor de maand juli meldt het CBS dat de koopbereidheid van de consument licht is gestegen van -11 naar -10. Ook het oordeel van consumenten over de economische en financiële situatie voor de komende 12 maanden is minder negatief.

Bankenvertrouwen

De TED-spread, een indicator voor het risico op wanbetaling van interbancaire leningen, is de afgelopen week met 0,02% gedaald. Deze daling is te klein om op basis daarvan het eerder gemaakte oordeel over het onderlinge bankenvertrouwen te herzien. De liquiditeitsinjecties door de Europese Centrale Bank (ECB) en Federal Reserve Bank van de Verenigde Staten (VS) vormt de belangrijkste verklaring. Het is waarschijnlijk dat de bereikte overeenstemming voor een Europees COVID-19 steunfonds dit vertrouwen verder ondersteunt.

(5) Beoordeling Factoren van Invloed

Economie

Toelichting

Faillissementen

De meeste faillissementen vonden deze week plaats in de zakelijke dienstverlening. Deze sector registreerde 6 meer faillissementen dan de week ervoor (12 totaal). Verder werd de horeca wederom getroffen. In deze sector gingen 4 bedrijven meer failliet dan vorige week (7 totaal).

EU COVID-19 steunfonds

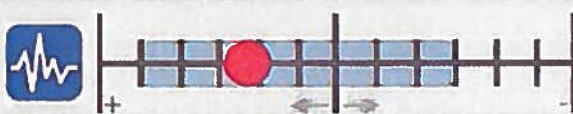
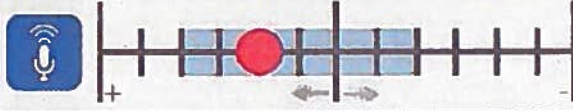
Het overeengekomen EU COVID-19 steunfonds is opmerkelijk om twee redenen. Ten eerste stelt het overeengekomen steunfonds de Europese Commissie in staat om een collectieve schuldverplichting aan te gaan op niet eerder voorgekomen schaal. De omvang van het programma is 4,7% van Europa's BBP. Vooral de noordelijke lidstaten, waaronder Nederland, stonden huiverig tegenover collectieve schuldverplichtingen omdat men wilde voorkomen dat de kosten van 'collectief lenen' door zuidelijke lidstaten afgewikkeld zouden worden over de gehele Europese Unie.

In het huidige akkoord is overeengekomen dat een deel van de €750 miljard wordt uitgekeerd als een subsidie (€390 miljard). De resterende €360 miljard komt beschikbaar als een lening. Deze constructie heeft als voordeel dat de uitgekeerde subsidie niet verder drukt op de reeds aanzienlijke schuldenlast van nood behoevende lidstaten waaronder Italië. Een mogelijk nadeel is de precedentwerking van het collectief aangaan van schuldverplichtingen door de Europese Commissie, iets waar Nederland sterk op tegen was.

(5) Beoordeling Factoren van Invloed

Destabilisering (niet) statelijke actoren en Communicatie & Media

Dashboard factoren van invloed		
Factor 8		Destabiliserende actoren Mogelijk verhoogde kans opleving narratief EU vs. RUS
Factor 9		Communicatie & Media Draagvlak COVID-19 maatregelen stabiel

Highlights

- Europees steunfonds biedt mogelijk aangrijpingspunten voor uitbuiting politieke tegenstellingen;
- Mediaberichtgeving over toename van COVID-19 besmettingen vergroot mogelijk het draagvlak voor COVID-19 maatregelen.

Vooruitblik

Het bereikte EU akkoord voor financiële steunfonds biedt mogelijk nieuwe aangrijpingspunten voor desinformatiecampagnes met als doel draagvlak voor de EU binnen Nederland te ondermijnen. Mogelijk dat het narratief Rusland vs. EU in de komende weken weer opleeft.

Er is veel media-aandacht voor de stijging van de COVID-19 besmettingen in Nederland. Naar gelang het aantal COVID-19 besmettingen sterker toeneemt is het mogelijk dat het draagvlak voor (strikttere) naleving van COVID-19 maatregelen toeneemt. Op dit moment geven meerdere bronnen aan dat het draagvlak stabiel is.

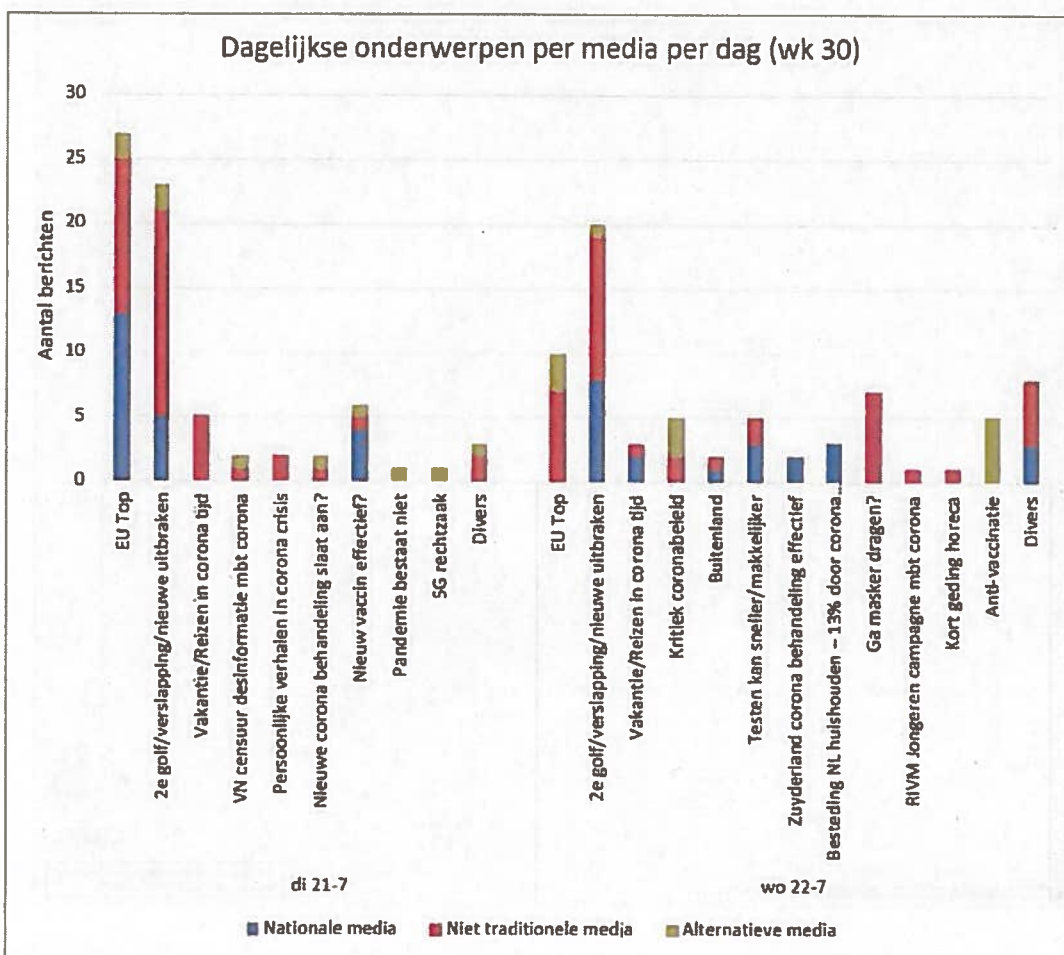

(5) Beoordeling Factoren van Invloed

Destabilisering (niet) statelijke actoren en Communicatie & Media

Toelichting

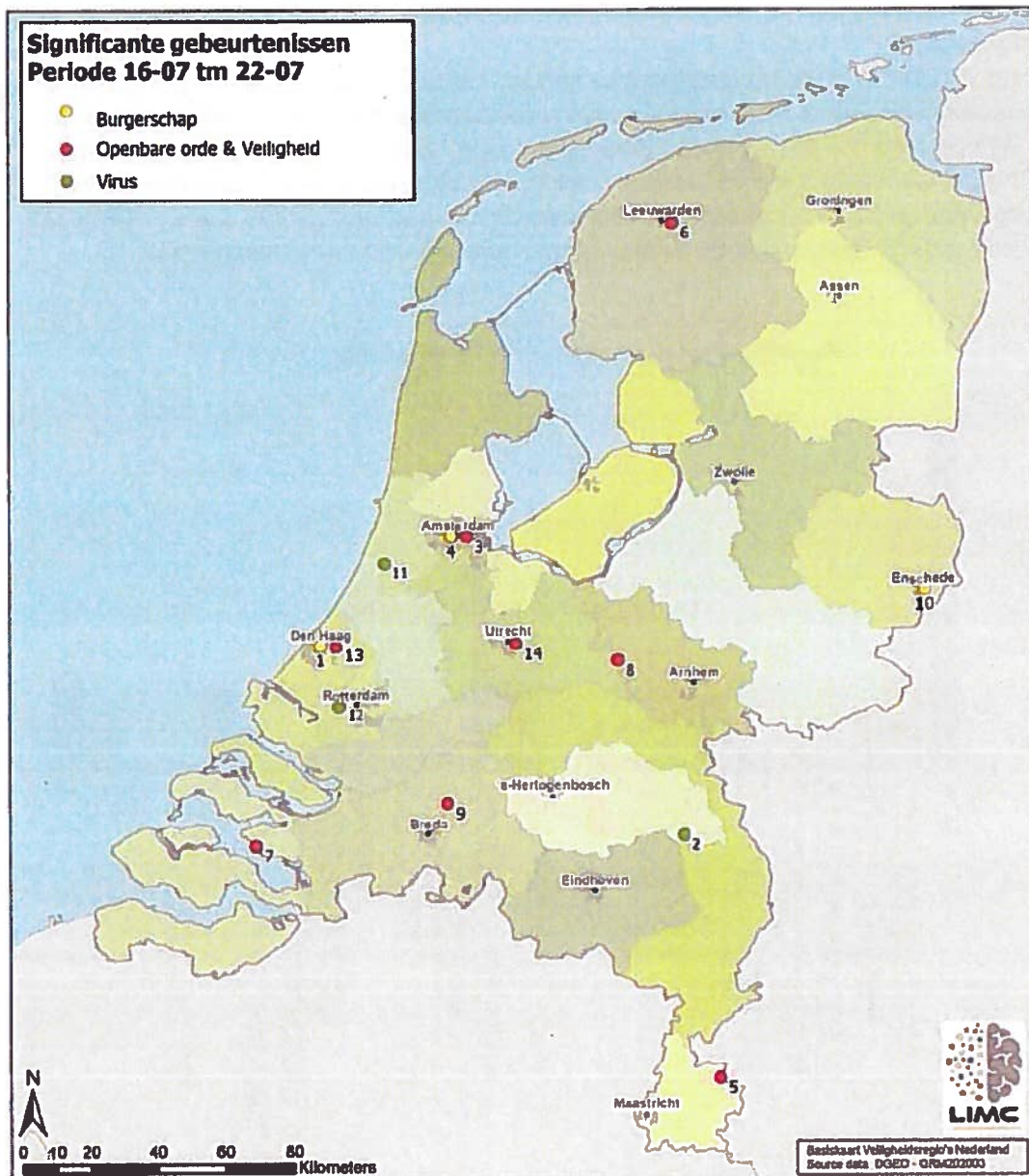
Het EU COVID-19 steunfonds biedt kansen voor het aanwakken van maatschappelijke verdeeldheid over de mate van Europese invloed op beleid van individuele lidstaten. De Tweede Kamer heeft gemengd gereageerd op de uitkomst van de EU-top. Zowel de PVV, SP, SGP als GroenLinks hebben zich kritisch uitgelaten over het steunfonds. Het is mogelijk dat, zowel alternatieve media als statelijke actoren, gebruik gaan maken van deze politieke tegenstelling en deze uitbuiten met desinformatiecampagnes.

(6) Significante Gebeurtenissen

Europees Nederland

(6) Significante gebeurtenissen

Europees Nederland

- *Burgerschap*

Mogelijk meer toekomstige Defensie steunaanvragen indien (boeren)protesten in de buurt van vitale objecten zoals het RIVM aanhouden. Desalniettemin is het aantal en de omvang van overige protesten deze week afgenomen.

- *Openbare orde & Veiligheid*

Waarschijnlijk houden illegale feesten en bijeenkomsten de komende weken aan. Deze ontwikkeling is in lijn met eerdere assessments.

- *Virus*

Waarschijnlijk neemt het aantal lokale COVID-19 besmettingen toe naarmate naleving van COVID-19 maatregelen binnen bedrijven/studentenhuizen etc. afneemt.

Datum		Thema: Burgerschap	Locatie
1	16-07-2020	Protestmars tegen wegafsluitingen stationsbuurt en Schilderswijk	Den Haag
4	18-07-2020	Protest door actievoerders van Animal Rebellion op Museumplein (40 personen)	Amsterdam
10	19-07-2020	Demonstratie tegen anderhalve meter-samenleving en COVID-19 speedwet	Enschede
Datum		Thema: Openbare orde & Veiligheid	Locatie
3	17-07-2020	Aangepaste regelgeving voor drukbezochte wallen	Amsterdam
5	18-07-2020	Illegaal feest met ± 400 jongeren (Politie heeft deze beëindigd)	Brunssum
6	18-07-2020	Illegaal feest met ± 400 jongeren (Politie heeft deze beëindigd)	Leeuwarden
7	19-07-2020	Illegaal feest met ± 150 bezoekers (Politie heeft deze beëindigd)	Sint Maartensdijk
8	19-07-2020	Illegaal feest met ±150 bezoekers (Politieauto in brand gestoken, bezoekers weggejaagd door politie, niemand aangehouden)	Ede
9	19-07-2020	Illegaal feest met ±150 bezoekers in natuurgebied (politie heeft deze beëindigd)	Oosterhout
14	22-07-2020	Boerenprotest tegen stikstofbeleid (1500 actievoerders aanwezig, 5 aangehouden)	De Bilt
Datum		Thema: Virus	Locatie
2	16-07-2020	COVID-19 besmetting ontdekt bij 25 ^e nertsenfokkerij	Westerbeek
11	20-07-2020	COVID-19 uitbraak gelinkt aan café (23 personen besmet)	Hillegom

(6) Significante Gebeurtenissen

Caribisch Nederland

	Locatie	Ontwikkelingen week 30
	Bonaire	Verhoogd COVID-19 verspreidingsrisico door repatrianten
	Saba	Geen bijzonderheden
	St.-Eustatius	Hoge werkeloosheid, sterke sociale controle

De drie Nederlandse gemeenten in het Caribisch gebied hebben momenteel geen bijzonderheden met betrekking tot COVID-19. De sterke mate van sociale cohesie op de eilanden zal waarschijnlijk zorgen voor een snelle detectie van uitbraken. Wel is het mogelijk dat de verschillen tussen enerzijds Curaçao, Aruba en Sint-Maarten en anderzijds de BES-eilanden toeneemt door de verschillende hulpvormen vanuit Nederland. Dit is o.a. merkbaar in de ingestelde reisbeperkingen tussen deze (ei)landen.

Curaçao, Aruba en Sint-Maarten

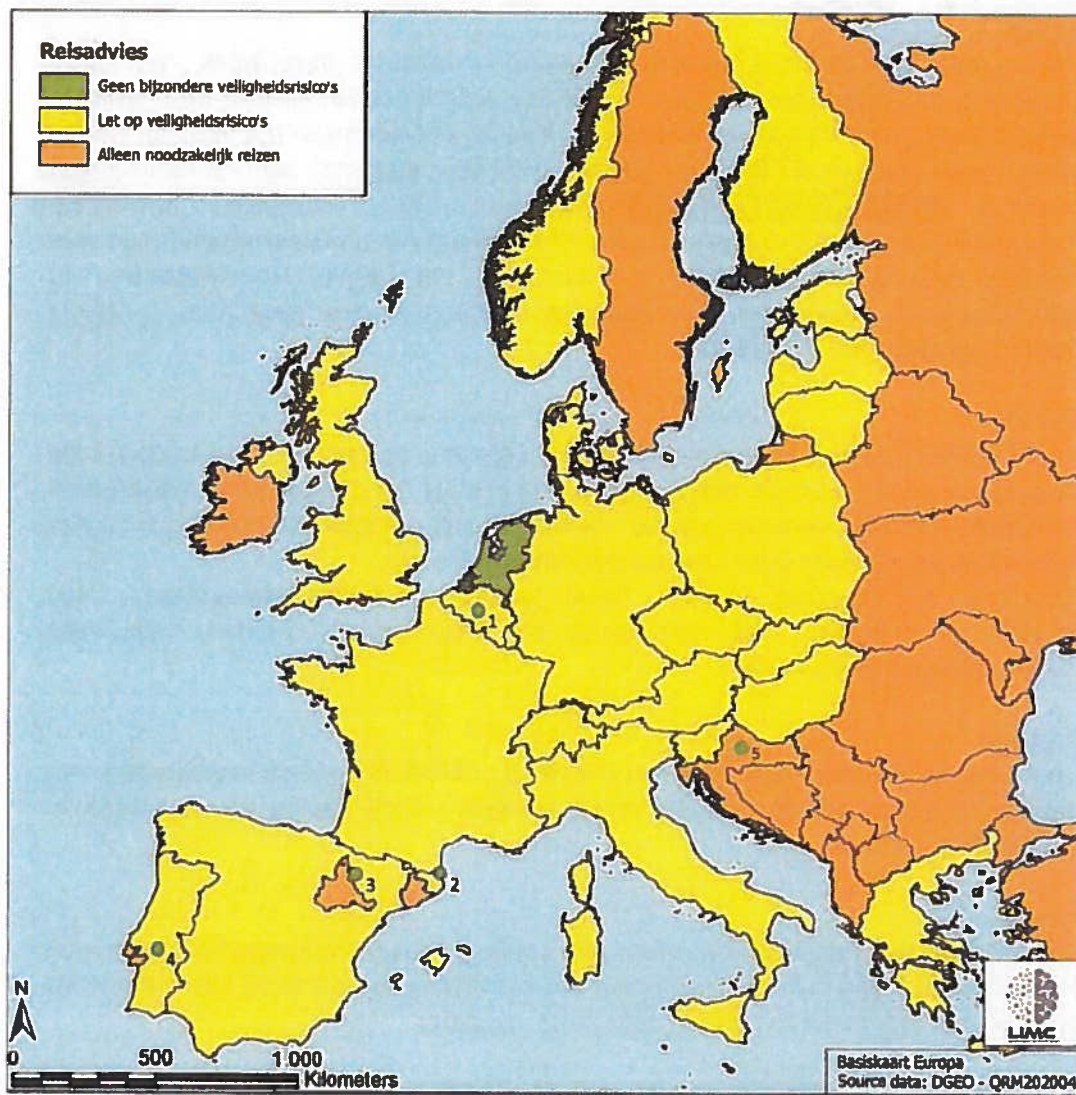
	Locatie	Ontwikkelingen week 30
	Curaçao	Langzame opstart toerisme en economische problemen a.g.v. COVID-19
	Aruba	Inkomende VS-toeristen vergroten COVID-19 verspreidingsrisico
	St.-Maarten	Acceptatie en pinnen van NAF een probleem, salarisuitbetalingen

Ontwikkelingen in de Caribische landen met betrekking tot de zorg en COVID-19 zijn stabiel. Op Aruba is het waarschijnlijk dat de opening van de grens voor Amerikaanse toeristen leidt tot een verhoging van het aantal (geïmporteerde) besmettingen. Het is waarschijnlijk dat vluchten uit het door COVID-19 zwaar getroffen Florida een verhoogd risico voor besmetting vormt. Economische gevolgen van COVID-19 op Curaçao, Aruba en Sint-Maarten, zijn onder andere merkbaar door onzekerheid over de uitbetaling van salarissen voor de maand juli. Daarnaast zorgt het uitblijven van een koper van de Curaçaose olieraffinaderij voor onrust, omdat bij het uitblijven van een koper mogelijk ontslagen vallen. Ongeveer tien procent van de Curaçaose bevolking is direct of indirect betrokken bij werkzaamheden van de raffinaderij. In Sint-Maarten is onrust ontstaan over de cashflow van Antilliaanse guldens (NAF) als gevolg van het uitblijven van toerisme. Hierdoor valt het land sterker terug op de Nederlandse financiële dienstverlening en de US dollar.

(6) Significante gebeurtenissen

Europa

(6) Significante gebeurtenissen

Europa

België

Het aantal met COVID-19 besmette mensen in België is deze week, net als in Nederland, fors toegenomen. Tussen 18 en 21 juli jl. zijn er 267 nieuwe besmettingen geregistreerd. Het 7-daagse gemiddelde van nieuwe besmettingen ten opzichte van de week ervoor steeg met 89%. Na aanleiding van het oplopende aantal besmettingen heeft de [REDACTED] besloten tot extra maatregelen om verdere verspreiding van COVID-19 tegen te gaan. Mogelijk dat in Antwerpen besmet geraakte reizigers het virus meenemen naar Nederland. Het belang van monitoren van reisstromen van Antwerpen naar Nederland is daarom van belang om vroegtijdig besmettingsgebieden te isoleren.

Spanje

Het reisadvies voor de steden en omliggende gebieden van Barcelona en Zaragoza is op 22 juli jl. aangescherpt naar oranje. Verkeer van en naar het gewest Segria, Barcelona is verboden. Alleen doorreizen via de snelweg is nog toegestaan. Voor de overige gebieden is opgeroepen om zoveel mogelijk thuis te blijven.

Barcelona en Zaragoza vormen twee populaire vakantiebestemmingen voor Nederlandse toeristen. Het is mogelijk dat Nederlandse toeristen door deze maatregelen getroffen worden.

Portugal

Op dit moment woedt nog steeds een COVID-19 uitbraak in de regio van Lissabon. Het huidige reisadvies verzoekt terugkerende reizigers uit dit gebied om 14 dagen in quarantaine te gaan.

Kroatië

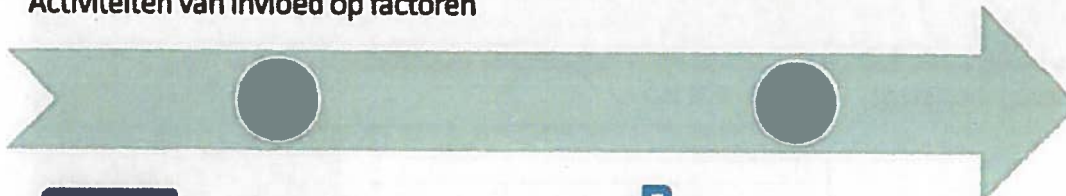
Kroatië heeft van het RIVM het reisadvies oranje gekregen, vanwege het oplopende aantal besmettingen in het land. Omdat er bij het RIVM gedetailleerde, lokale gegevens ontbraken is voor heel Kroatië het reisadvies aangepast.

	Datum	Significante gebeurtenissen Thema: Virus	Locatie
1	22-07-2020	Nieuwe COVID-19 maatregelen. Registratie bezoekers horeca + verplicht mondkapjes in openbare ruimtes.	Antwerpen, België
2	17-07-2020	Speciale maatregelen wegens lokale uitbraken van COVID-19. Reisadvies: Oranje.	Barcelona, Spanje
3	17-07-2020	Speciale maatregelen wegens lokale uitbraken van COVID-19. Reisadvies: Oranje.	Zaragoza, Spanje
4	22-07-2020	Lokale uitbraken van COVID-19 in Lissabon. Reisadvies aangepast naar oranje.	Lissabon, Portugal
5	22-07-2020	Nederland past reisadvies Kroatië aan naar oranje. Reisorganisatie TUI gaat vakantiegangers terughalen.	Kroatië

(7) Tijdlijn Komende Week

Activiteiten van invloed op factoren

Rechtszaak KHN	
Wie	Koninklijke Horeca
Wat	Kort geding tegen de Staat vanwege afbouw COVID-19 maatregelen
Wanneer	23 juli 2020
Waar	Den Haag
Implicatie	Indien het kort geding wordt gewonnen, zullen ook andere sectoren versoepelingen willen afdwingen. Hiermee kan besmettingsgraad weer toenemen. Onwaarschijnlijk dat, met verhoogd aantal gerapporteerde besmettingen, dit doorgang vindt.
Factor	De activiteit heeft mogelijk invloed op de factor Burgerschap.

Rapportage CBS	
Wie	Centraal Bureau Statistiek
Wat	Rapportage Oversterftecijfers
Wanneer	29 juli 2020
Waar	-
Implicatie	De publicatie van de oversterfte cijfers geeft weer op welke wijze en welke keuzes het zorgsysteem in Nederland heeft moeten maken tijdens de COVID-19 crisis. Hoge oversterfte cijfers kunnen het besef bij de Nederlandse bevolking doen vergroten over de impact van het virus en de importantie van de te volgen maatregelen (mondkapjes, 1,5meter, afstand houden).
Factor	De activiteit heeft mogelijk invloed op de factor Zorg.

Vooruitblik >1 Week

- 1 augustus: demonstratie viruswaanin.nl www.viruswaanin.nl/vrijheid
- 17 augustus: overheid stelt corona-app beschikbaar in de appstores
- 1 september: overheid lanceert corona-app
- 1 september: versoepeling maatregelen; openen van discotheken en nachtclubs

(8) Handelingsperspectief Defensie

Categorie	Steunaanvraag Defensie i.r.t. COVID-19	Waarschijnlijkheid
Gezondheidszorg	Zorginstellingen	Laag
	Mortuaria	Laag
	Geneesmiddelen	Laag
	PBM beveiliging/distributie	Laag
	Expertise/advies	Laag
Openbare Orde & Veiligheid	(Grens)controle	Laag
	Bewaken/Beveiligen	Laag
	Handhaving	Laag
	Situational Awareness	Laag
Vitale Processen	Verschaffing primaire levensbehoeften	Laag
	Distributie primaire levensbehoeften	Laag
	Bewaken/beveiligen vitale objecten	Laag
	ICT hulpverlening	Laag
Sociaal-maatschappelijk	Logistieke ondersteuning	Laag
	Huisvesting faciliteren	Laag

Steunaanvraag civiele autoriteiten bij het Ministerie van Defensie

Indien het aantal besmettingen weer toeneemt, zal dit ook de vraag naar zorgcapaciteit doen toenemen. In dat geval zal Defensie mogelijk een nieuwe steunverlening ontvangen voor het leveren van artsen, verpleegkundigen en ander ondersteunend/adviserend personeel.

Het LIMC en TOC leveren al enkele maanden analyses en handelingsperspectief betreffende de verschillende scenario's rondom COVID-19 en daaruit voortkomende spanningen binnen de samenleving.

(9) Bijlage I: Scenario's Factoren van Invloed

Factor		Toelichting
	1. Virus	Verspreiding en beheersing van het virus. Daarbij wordt o.a. gekeken naar het reproductiegetal en ontwikkelingen op het gebied van vaccinaties.
	2. Zorg	Effecten van COVID-19 op de Nederlandse zorgsector.
	3. Continuïteit van bestuur	Continuïteit van en vertrouwen in het bestuur en overheid.
	4. Openbare orde & Veiligheid	Continuïteit hulpdiensten en waarborging objectieve veiligheid.
	5. Burgerschap	Psychosociale en gedragsaspecten van bevolking: bijv. Cohesie, veerkracht, naleving van overheidsmaatregelen.
	6. Vitale infrastructuur	Continuïteit van de vitale infrastructuur.
	7. Economie	Effecten van COVID-19 op de Nederlandse economie en impact op het bedrijfsleven en de bevolking.
	8. Destabilisering (niet) statelijke actoren	Ongewenste beïnvloeding vanuit niet legitieme actoren.
	9. Communicatie, media & sociale-media	Versterking van andere effecten door 'de wet van Pleuris'.
	10. Meteo, evenementen en incidenten	Mogelijke invloeden van weer, evenementen en incidenten op de verspreiding van COVID-19.

(9) Bijlage II: Scenario's

Het landelijke operationeel team Corona (LOT-C) heeft onderstaande scenario's initieel rond 26 maart opgeleverd, en heeft medio mei 2020 een update van de scenario's uitgevoerd.

3.1 Beperkte sociaaleconomische impact + Zorgsysteem toereikend

In dit scenario blijft de verspreiding van het virus onder controle. De set van bestaande en nieuwe maatregelen blijkt effectief en de nadelige gevolgen van de maatregelen (relatief) beperkt. Een mogelijke tweede golf zorgt niet voor een problematische belasting van de zorg. De zorgsector kan zich herstellen en reguliere zorg kan worden hervat. Innovatieve oplossingen die het besmettingsrisico reduceren dragen bij aan het draaiend houden van de samenleving, zowel economisch als sociaal. Er is wel sprake van economische krimp en stijgende werkloosheid, maar ook perspectief op gedeeltelijk herstel in 2021. De veerkracht onder de bevolking blijft sterk, ook op de momenten dat maatregelen weer aangescherpt moeten worden. Gezamenlijk helpen we elkaar en in het bijzonder de kwetsbare mensen onder ons door deze moeilijke tijd. Hierbij zijn we in staat om meer in contact te staan met mensen die dat het meest nodig hebben, zoals ouderen en mensen met een beperking.

3.2 Beperkte sociaaleconomische impact + Zorgsysteem overbelast

Ondanks de maatregelen blijkt het niet mogelijk om de verspreiding van het virus voldoende af te remmen om overbelasting van het zorgsysteem te voorkomen. De oorzaak hiervan kan uit twee componenten bestaan. Ten eerste, ineffectieve maatregelen of maatregelen die meer ruimte toestaan. Ten tweede, kan het zorgsysteem, dat reeds onder druk staat, een tweede golf niet verwerken. De PBM en andere middelen raken wederom schaars. Personeel raakt overbelast en valt uit. Hierdoor neemt de capaciteit af en treedt er een zelfversterkend effect op. Deze neerwaartse spiraal valt moeilijk te stoppen en de situatie in de zorg verergerd dramatisch. Er moeten op dat moment moeilijke ethische keuzes gemaakt worden. Er moeten keuzes gemaakt worden tussen een accumulerende niet-COVID-zorgvraag en COVID zorg. Electieve zorg vindt beperkt plaats. De economische impact is aanzienlijk maar de sociale impact blijft beperkt door saamenhorigheid en een gemeenschappelijk doel. De overheid en maatschappelijke partners werken effectief samen. De grotere last voor zowel het zorgsysteem als economisch systeem wordt gezamenlijk gedragen. We zijn in staat om groepen die behoefte hebben aan bewegingsruimte en interactie dit ook te bieden. Mensen helpen elkaar op creatieve manieren en de maatschappij vecht zich samen door deze moeilijke tijd.

(9) Bijlage II: Scenario's

3.3 Sterke sociaaleconomische impact + Zorgsysteem toereikend

De zorgsector raakt niet nogmaals zwaarbelast en kan zich gaan herstellen. Reguliere zorg wordt hervat. Hier staan echter zware sociaaleconomische kosten tegenover. De impact van de maatregelen uit het tweede kwartaal werken sterk door mogelijk in combinatie met de effecten van wederom zware en/of langdurige maatregelen om een tweede golf te controleren. Deze maatregelen zijn echter wel effectief in het controleren van het virus. Wegens de onvrede die ontstaat door de sociale en economische impact van de pandemie is naleving niet voor iedereen vanzelfsprekend meer en moet er intensiever worden gehandhaafd. Kwetsbare mensen komen steeds meer onder druk te staan, de werkloosheid stijgt snel. De menselijkheid van de maatregelen staat ter discussie doordat eenzaamheid en sociaal isolement toenemen. Er is sprake van een groeiende protestbeweging tegen de overheid. Het vertrouwen in de overheid neemt onder een deel van de bevolking af door economische onzekerheid en de psychosociale last van de situatie. Bestuurders staan onder druk en de relatie met maatschappelijke partners, zoals werkgevers, verslechterd.

3.4 Sterke sociaaleconomische impact + Zorgsysteem overbelast

De inspanning om het virus te controleren blijkt niet voldoende om overbelasting van het zorgsysteem te voorkomen. Enerzijds kan dit een gevolg zijn van ineffectieve beleid, anderzijds kan ook blijken dat een significant deel van de bevolking niet langer bereid of in staat is om de maatregelen na te leven. Dit levert een dubbel probleem op: de sociaaleconomische impact van de maatregelen en verspreiding van het virus zijn groot. Tegelijkertijd lijkt dit offer niet voldoende te zijn om volle IC's te voorkomen, mede omdat het zorgsysteem onvoldoende hersteld was van de eerste golf. Dit leidt tot een verlies van vertrouwen in de overheid, instituties en de maatregelen. Een groter gedeelte van de samenleving twijfelt openlijk aan het nut van de maatregelen. Er is sprake van polarisatie tussen groepen die het beleid steunen en groepen die zich verzetten tegen de maatregelen. Dit dwingt de overheid om harder te handhaven met incidenteel verstoring van de openbare orde in de grote steden. De continuïteit van de vitale processen staan onder druk. Er is sprake van ziekte uitval, tekorten aan PBM's en beperkte instroom van personeel door verstoorde opleidingstrajecten. Menselijk leed bij de ouderen, mensen met een beperking en sociaalkwetsbare groepen zijn wijdverbreid. De gevolgen van de crisis zijn voor iedereen voelbaar: de reguliere zorg is beperkt, de werkloosheid stijgt snel, het onderwijs vertraagd. Nationale en lokale overheden worden gedwongen zich op de crisis te focussen waardoor de reguliere taken vertragen. Er ligt grote druk op bestuurders. In het geval dat deze effecten niet tot Nederland beperkt zijn zal de verstoring van internationale handel en samenhang ernstige omvang aannemen.

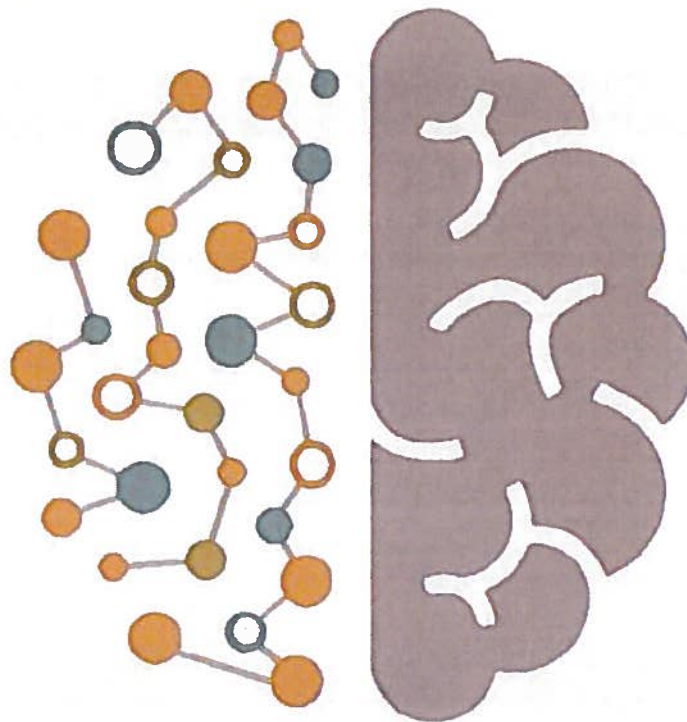
(10) Bronnenlijst Beoordeling Factoren van Invloed

Zorg	
Nederlandse Zorgautoriteit	https://www.nza.nl/actueel/nieuws/2020/07/22/nza-ziekenhuiszorg-en-geestelijke-gezondheidszorg-weer-naar-normale-niveau
NOS	https://nos.nl/artikel/2341393-verspreiding-coronavirus-in-nederland-neemt-toe-dit-is-een-wake-upcall.html
	https://nos.nl/artikel/2341533-██████████-ziet-verslapping-voorkom-meer-maatregelen-hou-je-aan-de-regels.html
	https://nos.nl/artikel/2341420-geen-extra-coronamaatregelen-ondanks-stijging-besmettingen-tweede-kamer-bezorgd.html
	https://nos.nl/artikel/2341543-klant-is-terug-in-de-winkelstraat-verplicht-mondkapje-doet-intrede.html
	https://nos.nl/artikel/2341315-door-nederland-besteld-coronavaccin-likt-veelbelovend-alleen-lichte-bijwerkingen.html
RIVM	https://www.rivm.nl/nieuws/aantal-besmettingen-COVID-19-neemt-toe
Trouw	https://www.trouw.nl/binnenland/deskundigen-maak-het-makkelijk-om-je-op-corona-te-laten-testen~be302403/?referer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F
Burgerschap en Openbare orde & Veiligheid	
AT5	https://www.at5.nl/artikelen/203383/winkeliers-kalverstraat-willen-mondkapijessplicht-toeristen-vragen-dat-ook-aan-ons
CBS	https://www.cbs.nl/nl-nl/maatschappij/verkeer-en-vervoer/ov-monitor
Kmar	Beeldopbouw Nederland (LCMS)
LCMS	Nalevingsmonitor
AZ	CampagneMonitor 'AlleenSamen'
Defensie	N2 CZCARIB, DCo
NAVO	Info Update #29 on COVID-19
NDW	Effect Corona Maatregelen op Verkeer; https://www.ndw.nu/blog/bekijk/34/finale_blog_i_effecten_corona_maatregelen_op_verkeer_en_vervoer/
NOS	https://nos.nl/artikel/2341314-corona-slaat-toe-op-de-populairste-vakantiebestemmingen-van-europa.html
Volkskrant.nl	https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/voor-de-een-een-vloek-voor-de-ander-een-zegen-op-de-wallen-is-het-als-vanouds-aanschuiven~bddc7afa/

(10) Bronnenlijst Beoordeling Factoren van Invloed

Economie	
Defensie	Assessment indicatoren economy 21 juli 2020
CBS	https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/30/consumentenvertrouwen-verandert-nauwelijks-in-juni
	https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/investeringsradar
	https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/30/zeer-forse-krimp-investeringen-in-mei
	https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/30/coronacrisis-stimuleert-onlinebetalingen
The Economist	https://www.economist.com/europe/2020/07/21/the-eus-eu750bn-covid-19-plan-is-historic-but-not-quite-hamiltonian
Destabilisering (niet) statelijke actoren en Communicatie & Media	
Defensie	Grafiek dagelijkse berichten per media 22 juli 2020
	Campagne-effectmonitor coronavirus

LIMC

LAND INFORMATION MANOEUVRE CENTRE

@

CONTACT US

Lkol Tonnetkazerne
Eperweg 149
8084 HE 't Harde
Gebouw 230

@ limc@mindef.nl

